

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A DEBRECZENI BALOLDALI PART KOZLONYE.

Megjelen hetenként ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Elfizetési árak:

Helyben és postán küldve. Egy évre 10 ft - kr. 1/2, évre 2 ft 50 kr. Felérre 5. - Egy évre 10 ft.

A tegnapi zárt ülés.

A magyar képviselőház tegnap délelőtti zárt ülést tartott — házi ügyeiről, zsebbe vágó dolgokról. A képviselői napi díjak felemelése volt szóban.

Ugy látszik, hogy a honatyák meg egyeznek abban, hogy a napi díjakat valami uton-módon felebb kell emelni. Mi sem akarunk ellenmondani, mert hiszen azok, kik a nemzet ügyében fáradoznak, megérdemlik, hogy kellő díjazásban részesüljenek.

A másik javaslatnál Lukács Bódog állt elő, hogy a képviselői napi díja 10 ft-ban állapíttassék meg. Indokolt hozta Lukács, hogy 1848-ban 15 huszas bizonyosan több volt, mint most 5 o. é. ft.

Lukács indítványára már több pártólra talált, sa megejtett próbaszavazásból úgy látszik, hogy ez el is fogadjatik. Mondók, hogy távolról sincs ez ellen észrevételünk.

De nem hagyhatjuk megemelés nélkül azon körülményt, hogy a képviselők mulasztgatásai igen rossz hatással vannak a választókra.

Bármikor történt mostanában névszerinti szavazás, azt láttuk, hogy a távollevők száma soha sem volt kevesebb száznál. Száz választó kerület — legalább — képviselőtelennél van az országgyűlésen, amit épen nem helyeselhetünk.

Emeljük fel tehát a képviselői napi díjakat, csak hogy aztán igyekezzenek oda hatni, hogy magasztos feladatának mindenki megfeleljen.

De annak az úzérkedésnek véget kell vetni, hogy egyik-másik képviselő csak napdíjainak felszedése végett látogat el az országgyűlésre.

Ezt megkívánja a „tisztelt ház” tekintélye is. Így lehet a képviselőház csak igazság, aminek lennie kell, — a nemzet képviselőjévé!

A bankügyi tárgyalásokat illetően a Naplónak azt írják Bécsből, hogy a bankügy a tárgyalások korán kívül esett; bírtok nem lehetett azonban, hogy az ügy megoldása a most lényegesen szűkített foglalatúknak, hogy így legyen, azonban pénzügyárunk nem igen mutat erre hajlandóságot.

Uj házszabály. Indítványba tételik, hogy a kik az állammal összeköttetésben lévő vállalatok és intézetek tagjai, azok a képviselői házi díjakat a pénzügyi bizottságban nem választathatják be. Régebben is így kellett volna.

A vallásügyi alapok és alapítványok ügyében a Deákpart kedden ülést tartott. Erre nézve a párt Hoffmann indítványát fogadja el. Irányi indítványra a keresek, és vámszövetség átvizsgálására kiküldendő bizottságot illetőleg meelőztek.

A vasúti bizottság a pénzügyi bizottság mellett a nagy vasúti tervezetet, s ez értelemben különjavaslatot terjeszt a felé.

A magyar lezártulók és kereskedelmi bank alapításában leendő részvételek bizottságára nézve a Bankverein kérsnek nyilatkozott egy és egy negyed millió forintot azaz az alaptőke ötszázalékát lenni. Tehát a behatározott alaptőke e szerint 25 millió ft. lenne.

A márcziusi napok Debreczenben. — 1848-ban. — Negyedszázad repült el azóta felettünk. 1848. márcz. 27. — épen ma a 25 éve — nevezetes ünnepségek tartott Debreczenben.

Báthány miniszternek ekkor küldte meg a közteherelviseléséről, a napi tízed és urbéri viszonyok megszüntetéséről szóló tizczekket. Képzeltetni, mily örömmel fogadtattak ezek! Ugyancsak a kormányelők felhívja a város főbirját, hogy az adózó osztály előtt népszerűsége bíró s az új kormányforma iránt kellő rokonszennel és bizalommal viseltető egyénekből állandó küldöttséget kinevezni siessen. E küldöttség tiszte volt a néppel az eseményeket tudatni, az országgyűlési vagy más fontosabb iratokat terjesztetni, s a szentesített törvény életbe léptetése felett örködni.

Mintán áldoztunk ennyit e mai nap emlékének, menjünk vissza a történelem fonálán, s lássuk, mi történtek a márcziusi napokban Debreczenben?

Márcz. 20-án, tehát a márcz. 15-iki események Debreczenben kihirdetése után következett a közgyűlés tartatott. Örméssel fogadtatik a hír, hogy Pozsonyban Kossuth Lajosnak oly fényes tárlászatot rendeztek.

A helytartó tanács pedig ekkor tudatá, hivatalosan, hogy a szabadság megadatik, s az előleges könyvvizsgálat eltöröltetik. E leirat már elkészült, mert hiszen az előbbi napon a közgyűlés már kihirdette a sajtószabadságot. E közgyűlésből tudósították a helytartó tanács azon 9 egyenről, kikből a sajtó fölött örködő választmányt esküdték formába alakítani kívánni a közgyűlés.

Örméssel veszi a közgyűlés tudomásul, hogy az Ausztriából hazánkba hozandó vagyonnokból behajlani szokott levonási díj megszüntetetik. E gyűlésből felirt a város a helytartó tanácsban, hogy a közszend és bátoraság fentartása használatosnak tette a polgári örsereg felügyelőségét. Az örsereg felállítását a város előjárásága már munkába vette, de ennek felügyelőségét végezt a helytartó tanácsot arra kéri, hogy az ország fejeztől ide legalább 1500 darab szuronypuskát, 400 pisztolyt, s löszereket, és 100 db. kardot mielőbb adjon.

(Vége a jövő számban) Törvényjavaslat A magyar lezártulók és kereskedelmi bank című Budapesti létesítendő részvényírásulának engedélyezéséről kedvezmények iránt.

1. §. A kormány felhatalmazatik egy, a hazai ipar-és kereskedelem előmozdítására alakuló s egyúttal az államkincstárnak a rendes kezelés folyamán felmerülő bankári üzleteivel is megbízandó és csak ezen üzletek megfelelő üzletkorral felruházandó pénzintézet létesítését az alább felsorolt módokhoz engedélyezni.

2. §. Az intézet részvényei előmozdításra szólnak. 3. §. A közgyűlésen gyakorlandó egy szavazatra száz darab részvény birtoka jogosít. Egy részvényes nem bírhat azonban ötvennél több szavazattal, akár saját nevében, akár meghatalmazás alapján.

4. §. Az intézet befizetett alptőkéje erejéig, s birtokában levő váltók, mindennemű értékpapírok, készpénz vagy értékpapírok által fedezett előmozdításra, látra és 50 forintnál nem kisebb összegre szóló kamatozó pénzügyi utalványokat bocsáthat ki. A kormány felhatalmazatik, hogy a pénzügyi utalványokat a bank megkeresésére és annak terhére előzetesen megállapított feltételek alatt a módosítottak mellett az a végre kijelölendő állampénztáraknál az előmozdításra készpénzre felváltsa.

5. §. A 4. §-ban említett látra szóló, nem különben az intézet által befizetett alptőkéje kétszeres összegének erejéig az előbbi §-ban említett fedezet mellett folyó számlára átvett idegen pénzek alapján kibocsátható névre vagy előmozdításra 50 forintnál szintén nem kisebb összegű szóló, bizonyos lejáratú vagy meghatározott felmondási időhöz kötött kamatozó pénzügyi jegyek bíróság meg nem semmisíthetők.

6. §. Az intézet az általa kibocsátott kamatozó pénzügyi utalványok és jegyeket, a mennyiben ezek a beváltásukra kitűzendő és nyilvánosan közzé tett határidő eltelével számított 6 év alatt be nem mutattnak, beváltani vagy utalványok kicserélési nem köteles. 7. §. A hitel és pénzügyi intézetek jövőre megadandó jogok és kedvezmények a szóban levő intézetnek minden illetőségére nézve biztosítottak.

8. §. Az állam rendes pénzügyi kezeléséből származó felelőségek az alapszabályokban megállapított feltételek s az intézet részéről az állampénztárba letételek teljes fedezet mellett az intézetnél fognak elhelyeztetni gyűmölösztetése. 9. §. Az intézet illetékes bírósága az általa vagy ellene indított minden perre nézve volna, ki karját megragadá, mialatt szerezni Sarolta arczára irányultak, mogorva hangon mondá: — Te itt Sophia, hogy jössz ide? — Kisejri el innen, akkor megmondom, suttogá Sophia.

— Lehetetlen! tört ki Elia. — Elia, nagyon kérlek. — Ne kérj engem, mert habár az én és te életed kerülne is, nem mehetek innen, míg nem tudom, vajjon es emberek örült dühbe elő elvitetet-e? — E hangban, melylyel es mondva volt, tökéletes vallomás felelt. — Könnyű és elnyomott sóhaj emelte fel Sopha lelkét. Hallgatott, de erősebben csatlakozott Eliahoz. — Azon tekintetben, melylyel Elia nézte, oly sok elhatározottság volt, hogy az kimutatta, miszerint nem volt szándékában Eliaét elhárítani. — A növekvő lármá, a nép emelkedő haragja és a katonaság részéről azon nohédság, hogy a tömeget viaszatartás, miszerint az a foglyokra ne rohanjon, — azt idésték elő, miként Elia hirtelen elfeledte azt, ki karját tartotta. — Nem érste, hogy kis kezecskéi karját

a budapesti kir. kereskedelmi és váltótörvény-idegen értékek, pénzek és követelésekre intézett foglalások esetében a saját követeléseinek fedezése után fennmaradó értékeket a budapesti kir. kereskedelmi és váltótörvénynekénel letéteményezni; vagy pedig a foglalás tartamára magánál visszataratani.

11. §. Az intézetnek jogában áll a nála adósa által, vagy ezekért mások által, az intézet biztosítása céljából letett vagy az alapszabályok szerint gyakorolható üzletek folytán az intézet birtokába jutott pénzekből, köz vagy magánhitelpapirokból és egyéb értéktárgyakból követeléseit minden más hitelező előtt a bíróság közbejötté nélkül kielégíteni. Jogosítva lesz továbbá a tőzsdéleg jegyzett értékpapírokat a tőzsdén eladni, oly tárgyra nézve pedig, melyek nem állnak tőzsdéi forgalomban, rendesen kiállított könyvkivonatát által igazolt követeléseirejéig a budapesti kir. kereskedelmi és váltótörvénynekénel azonnal az árverés elrendelését kérve eladni, melyet a nevezett törvénynekénel egyetlen határnap kitűzése mellett elrendelni tartozik. Ezen jogainak gyakorlásában az intézet sem adósának halála, sem pedig annak vagyona nézve megnyílt; esedéket nem gátolhatatik, tartozik azonban a követelése fedezése után fennmaradó feleletet a hagyaték, illetőleg esedéktömegbe beszállítani.

12. §. Mindazon esetekben, a melyekben az intézet adósai ellen intézett keresetét könyvből vett kivonatra alapítja, ha ezen kivonat a társulat aláírás címével és azon hozzáadásal, hogy az a társulati könyveknek hü kivonata; vagy nemkülönben a társulat pecsétével is ellátatik, teljes bizonyító erejű okiratot képez, s annak alapján, ha a könyvkivonat bírósággal vagy közjegyző által hitelesítettik, azonnal bírósági megtagadás kibocsátása kérelmezhető. Ha az adós a fizetési megtagadásnak 3 nap alatt eleget nem tesz, — ellene a végrehajtás minden újabb kérelem nélkül a fizetési megtagadás alapján foganatható lesz veendő. A végrehajtási eljárás az ingóságok tebtetéséből a váltó végrehajtási eljárás, az ingatlanokra nézve pedig az 1868. LIV. t. cz. VIII. cikkének 3. fejezete szerint lesz foganatosítandó.

13. §. Az intézet által kiállított okmányok hamisítása vagy utánzása, a közokiratok hamisítása vagy utánzása büntetettékt büntetendő. 14. §. Ezen törvény végrehajtásával a földmívelési, ipar-és kereskedelmi, igazságügyi és pénzügyi minisztereket bizatnak meg.

Az idei termésre vonatkozó jóvendölésekhez.

Becsülendő ugyan némely gazda tapasztalata is, midőn az időjárásra vonatkozólag a termés jó vagy rossz voltát; iparkodik megjósolni, de a jóslatok — mint az ez évre is tett többrendbeli is — csak óhajások. Es bár a magyar őszinteség folytán dicsekednek, ha ezeféle mostoha viszonyok között nem engednek bennünket elcsigádni: másrészt megrovandók, miután 2-3 év óta tapasztaljuk, hogy a legjobb aratási reményekkel kecsegtetjük magunkat, és midőn aratás után „csattan az ostar,” látjuk: mennyire csalódtunk reményeinkben. Jó volna megmondolni, hogy ezáltal — midőn divat és kénszerűség a gazdák is előleges borse-kütesekre ngátják: a jó reményekhez kötött nézetek hazánk gazdaságosságától mily ószereket tabolnak el.

Hát ha még egy angol csillagász jó termésről szóló jóvendölését olvassuk, az „Angliusz” szót már késpéaznek vesszük. Ezen jóvendölések: „mert ekkor vagy akkor is ilyen tél járt,” minden phisici alap nélkülölnek, és ha jóvendölések történnék, úgy alapjának kell lenniük.

A ki meggyőzte, megröszödhett, hogy november, december, január havában a legáramlat majd szünetlen délről északra irányult, és a tropicus földvöről a villanyossággal párosulva a meleg párák majd szünetlen esős, ködös, borús időt szülve, az északi sark felé vonultak. Hogy tel idején ezen aránylag meleg s nedves légáramlat: mily mennyiségű meleget köt le az északi jéghegyeken, hány fokkal

Hirdetési díj: Ötötásos példány 5 kr. Nagyból terjedelmű, mint szintén több ízbeli hirdetések, alkú szerint a legelőcsöb árú. Bélyegdíj: minden beiratásért külön 30 kr. Nyilat-tér-en megjelenő közlemény ötötásos sorra 15 kr. Név- vagy bérmentesített bejelentést közlások nem vésnek tekintetbe. — Ugy szintén közlások sem adnak vissza.

gyengíti ezen siberiai hidegségű jéghegyeket: kiszámítani nem lehet, de elfogadható azon állítás, hogy azok fagyponjtját okvetlen gyengítik. Tekintve ezen tengeren uszó jéghegyeket, melyek annál lazább összefüggésűek, minél csekélyebb hidegségi fokkal bírnak; továbbá, hogy az apály és dagály következtében egyéb években is elszakadoznak, következik: hogy most, midőn a rendkívüli enyhél tel ezen jéghegyek megmozgatására segédkezet nyújt, az elszakadozott jéghegyek számtalan számban fognak az atlanti tengerre bocsátkozni.

Később sem szenved, hogy ily colosalis tömegű jéghegyek a tenger vízeiben felolvadnak, körülötte a tenger vízhőmérséklet is tetemesen lesz állítják, mely körülmény viszont az érintkező lég rendkívüli meghűlést, összehúzódást eredményezi.

Ily körülmények légáramlatokra adnak okot; és mintán ezen uszó-jéghegyek a golf stream felé közeledve, az amerikai partok felé húzódnak; az általuk áthúlt lég a szárazföldön felemelkedül, tehát a könnyebb lég helyét iparkodik elfoglalni. Tekintve, hogy éjünként a szárazföld legközelebbi részben is több fokkal alább száll, következik, hogy ez évben Amerika keleti oldalán a leuszó jéghegyek irányában számosabb szélre, észlelve számlíthatnak, melyek irányja keletre nyugotra tartó lehet; továbbá, hogy a szárazföldre beomló hideg légáramlat — azon szélességi fokig — meddig ezen jéghegyek utóhatása eljutand, — Amerikában a gazdaságosság reményeit fagyás által teheti tönkre.

Hazánk lejtmerűi és földművelési viszonyait tekintve, annak 1/2 részét dobos, hegyesnek találjuk, melyen a semes esőzések nem kiváratóak, mintán a termő földet az oldalokból lemossák, és azaz a külsővel laposokat eliszapolják; 2/3 résznyi síkságon az idő szerint nedvességgel telve, és a fölös nedvesség leiszáradása által a folyók, tavak és mocsárok — ezen természetes víztartók — melyek művelési földünkhöz arányitva annak 80%-át tehetik — száradt telvők. Ha most kombináljuk, hogy hazánk ezen 80%-nyi területén is május, júniusban a nap északi kihajlásának függőleges állásból szórja le sugárait — a meleg által ezen roppant területeteken a víz rohamosan változik gőzzé és vegyül a földközti tengerrel betöltülő párákkal tel: levegőbe; ezért itt csak gyakori esőzések, borulást, ködöt várhatunk.

Annyit már tudunk, hogy jó terméshez nem elegendő a túlságos nedvesség, — ahöz kellő melegség és mindenfelett elegendő napfény szükségeltetik, mely nélkül számíthatunk: üszög, rozsdá, könyű és nem eléggé csiraképes gabonára — de jó termésre alig.

Balla Zádor. UJDONSÁGOK. * Előfizetőinket általában kérjük, hogy előfizetéseiket megújítani, s az előfizetési pénzt mielőbb beküldött viszeskedjenek.

* A múzeumemléket jövő vasárnapra hirdett közgyűlés közbejött akadályok miatt későbbre halasztatik, melyről az érdeklettek előre is értesítetnek.

* A köznevelésügyi miniszter választmányára 20 ft. osztályokt javasol kiadani egy részvény után.

Debreczen a világhírlapításán. A főiskolai könyvtárból egy régi könyv — ritka példány — kúldetett fel a bécsi világhírlapításra. A bekötésben Dávidházi Imre könyvkötő remekelt, s ezt ingyen eszközölte, hogy az 6 műve is mintegy képviselve legyen a kiállításán.

* A tisztviselői egyházközség a jövő hó közepe táján városunkban gyűlést tart, melynek egyik legfontosabb tárgya az iskolai ügy rendezése lesz. Ugyanezkor segédlelkézi vizsga tartatik.

* A helybeli állandó színház nyugdíjintézet választmányát márcz. hó 28-án névtelen d. u. 5 órakor a szokott helyen ülést tart. Tárgyak: a pénztár állásának kimutatása, közgyűlés idejének kitűzése, sat. — Debreczen, 1873. márcz. 27. Az előzőkéig.

melyben a gyilkost a legdurvább gunyvekekkel illette. A nép hangos jajveszékelésben tört ki barátja fölött.

Kecserű mosoly lebegett Sarolta arczán és a ka'ónakhoz fordulva mondá: — Mitűn es emberek nélkülölök őt, adjatok át nekik engem, gyászuk melttóvá tessi őket, hogy hóberám legyenek.

Ez hatványozta a tömeg dühét, s még örültebbé tették, miután azt a nép panaszkának kigynyúlással vették. A biztos, ki e pillanatban még szuronnyok a fegyverekkel megérsítve érkezett meg, épen helye időben jelent meg, hogy a sörpédket megakadályozza, miként elvonjon egyet a guillotin sok áldozatai közül.

Sarolta Marat termébe vitetett, hol a kihallgatás rögtön megkezdett. Eliaának sikerült ide bejutni a nékül, hogy figyelt volna arra, miként a halothalvány Sophiát magával hurcolja. A falhoz támaszkodva és lábujjgyra emelkedve, káns-és feszült figyelemmel hallgató a vallomást, mit Sarolta szüld és csengő hangon mondott el.

TÁRCZA.

SZÜLETÉS ÉS MŰVELTSÉG.

Regény négy kötetben. Irta Schwartz Mária Zoófia. Első rész. (Polytechnia.) Albertine, Marat kedveve, vad fájdalomnak kitörése percében az ajkát lábbal tapodta, mialatt ellene a legborzasztóbb átkokat szórta. Elia meg lett kímélve e jelenet borzasztóságától. Hallotta az átkokat és hasztalanul kísérlette meg behatolni, hogy e vadállatok által inkább magát tépése szét, mintha egyet lenk hárszálat érteni engedné o nőnek. A legközelebbi állomástól katonák és nemzetőrök jöttek, úgy hogy a szuronny palas és otlatom lett a szerencsésnére nézve a nép öngyőse ellen. Még orvosok is érkeztek. A meggyilkoltat ágyba tették a fürdőből,

a hol bár későn igyekeztek a sebet bekötöni, Marat már megvető utolsó időkötött. Hogy ki adá neki a halálos döfést, tudja a történelem, mely az elszánt Cordai Sarolta névét az utókornak fentartotta. A la providence szállalódó haló szép ösmertelen, kit Elia két nap óta oly heves, mint gyors szenvedélyvel szeretett meg, nem volt más, a caeni ifjú bosszúálló nő. A katonaság és az orvosok megérkezettével végre sikerült Eliaának bejutni oda, hol Saroltát megláthatta és pedig ópan azon pillanatban, midőn ájulásból magához tért. Midőn teljesen eszméletre tért, két katonamegfogá karját és keresztbe tevő hátán, míg egy harmadik kötéllé fűste össe. Ennek látása a harag felkiáltást idést elő Eliaánál. A katonákra akart rohanni. A vágy öket fogvalet szétéphetni, megragadá az ifjút, azon pillanatban midőn a nő durva kezek érinték, valaki hevesen megragadá karját és egy hang sügő: — Atyád emlékére Elia, úgy osondesen és hallgass. Elia reszesgett. A hang sokkal ösmertesebb volt minthaogy rá ne ösmert volna, bár az utóbb ölműt két nap alatt nem sokat gondolt tulajdonosával. A nélkül, hogy tekintetét arra fordította volna, ki karját megragadá, mialatt szerezni Sarolta arczára irányultak, mogorva hangon mondá: — Te itt Sophia, hogy jössz ide? — Kisejri el innen, akkor megmondom, suttogá Sophia. — Lehetetlen! tört ki Elia. — Elia, nagyon kérlek. — Ne kérj engem, mert habár az én és te életed kerülne is, nem mehetek innen, míg nem tudom, vajjon es emberek örült dühbe elő elvitetet-e? — E hangban, melylyel es mondva volt, tökéletes vallomás felelt. — Könnyű és elnyomott sóhaj emelte fel Sopha lelkét. Hallgatott, de erősebben csatlakozott Eliahoz. — Azon tekintetben, melylyel Elia nézte, oly sok elhatározottság volt, hogy az kimutatta, miszerint nem volt szándékában Eliaét elhárítani. — A növekvő lármá, a nép emelkedő haragja és a katonaság részéről azon nohédság, hogy a tömeget viaszatartás, miszerint az a foglyokra ne rohanjon, — azt idésték elő, miként Elia hirtelen elfeledte azt, ki karját tartotta. — Nem érste, hogy kis kezecskéi karját

